

Brief voor Kerstmis 2022

Kerstmis is lief en mooi. Zo teder als een tafereel van moeder met kind maar kan zijn. Zo onschuldig als een boreling maar kan zijn. Zo vreedzaam als een baby maar kan slapen. Kerstmis laat niemand onberoerd. Het maakt onze verste herinneringen wakker. Herinneringen aan het 'kleine paradijs' dat onze relatie ooit was, dat ons gezin ooit was of dat onze samenleving ooit was. Herinneringen aan tijden die veel te vlug voorbij gingen. Herinneringen aan wat we misschien niet eens meemaakten, maar toen al misten of droomden. Kerstmis legt oude lagen bloot van menselijke nostalgie. En tegelijk doet Kerstmis ons vooruit kijken. Immers, in ieder kind herbegint de geschiedenis van de mensheid, van vooraf aan. Alles moet opnieuw aangeleerd en uitgedaagd, geoefend en geordend, wat mensen over generaties hebben opgebouwd en meegemaakt. Want inderdaad: niemand wordt nog in het paradijs geboren. *'De ideale wereld'* van op tv bestaat niet in het echt.

Marianne Stokes (1855-1927) schilderde rond 1907 een mooie *'Madonna met Kind'*. Ik koos dit schilderij voor de kerstkaart van het bisdom Antwerpen. Het tafereel ademt rust, schoonheid, ingetogenheid uit. En toch: rond het hoofd van Maria plaatst Marianne Stokes geen bloemen, maar puntige takken met doornen. Takken die lijken op prikkeldraad rond een oorlogsveld. Het contrast is duidelijk: Jezus werd niet in het paradijs geboren. Ik vroeg de drukker om deze doornen een actuele betekenis te geven. Dat was niet moeilijk. Achter de doornen plaatste hij een recente persfoto uit Oekraïne: een woonblok, kapot geschoten door Russische troepen. Kan het contrast nog groter? Tussen de veilige schoot van Maria en het onbewoonbare appartemensgebouw. Tussen menselijkheid en onmenselijkheid. Jezus wordt in geen andere wereld geboren dan de onze. Uitgerekend in onze wereld komt God zijn 'tent opslaan', zoals Johannes schrijft bij het begin van zijn Evangelie. Dat is de 'harde waarheid' achter de boodschap van Kerstmis.

Waar is God te vinden? We kennen het 'zachte' antwoord: in de grootsheid van een berglandschap, in de stilte van een zonsondergang, in de geborgenheid van een echte liefde, in de spontane lach van kinderen, in een geslaagde chirurgische ingreep, in gregoriaanse gezangen. Ja, daar is God te vinden. God zij dank! Maar er is ook het 'harde' antwoord: in de hopeloze blik van vluchtelingen, in het verdriet van moeders wier zoon is gesneuveld, in de puinhoop van een gebombardeerde stad, in de duisternis van menselijke onredelijkheid. Ja, ook en vooral daar is God te vinden. God zij dank! Het 'harde' antwoord is wellicht het meest christelijke antwoord op de vraag waar God te vinden is. Het antwoord dat het dichtst komt bij de persoon van Jezus Christus en bij de boodschap van het Evangelie. Het antwoord dat van het christendom een andere godsdienst maakt. Jezus is niet de meest 'goddelijke' of 'hemelse' plek op aarde gaan opzoeken. Anders had hij wel voor een ander land, een andere tijd of een ander volk gekozen. En had hij zeker anders geleefd. Hij is mens geworden waar geen mens God zou gaan zoeken: in een stal, buiten het dorp, onder de kleine lieden. Van de kribbe naar het kruis was maar een korte omweg.

Beste lezer, Kerstmis gaat over Gods nabijheid. Niet zomaar Gods nabijheid in het algemeen, op een leuke of voorspelbare plek. Maar Gods nabijheid in het bijzonder, in de persoon van Jezus, meestal op een minder leuke of voorspelbare plek, waar je God niet zou verwachten. Dat jij God even mag ontmoeten waar je Hem niet dacht te vinden. Of omgekeerd: dat God jou even mag ontmoeten, waar Hij niet dacht van jou te vinden. Dat is mijn gezegende wens voor u in deze kersttijd!

+ Johan Bonny
Bisschop van Antwerpen